

gemeente worden bijgepast. Maar hoe moet worden gehandeld, indien het verschil tussehen het getaxeerde of verkoopsbedrag en de boekwaarde zeer groot blijkt te zijn en de gemeente toch al op zware lasten zit? Vele gemeenten kunnen nu reeds zonder dergelijke verliezen hun begrooting nauwelijks sluitend maken.

Het zal dan ook niet vreemd schijnen, dat er gemeenten zijn, die trachten de beheersverordening op het punt van de taxatie gewijzigd te krijgen en wel in dien zin, dat deze eenige jaren zal worden uitgesteld. Het is duidelijk, dat het tegemoetkomen aan deze wenschen het effect van de veiligheidsbepalingen geheel teniet zou doen. Toch kan het noodzakelijk zijn om iets te doen. In dergelijke gevallen zou wellicht kunnen worden overwogen om den termijn, binnen welken de gemeente het nadeelig verschil moet dekken, van vijf tot bijv. tien jaar te verlengen. Daarmede zou gepaard moeten gaan een nieuwe taxatie binnen vijf jaar. Mocht daarbij blijken, dat de lage schatting van de vorige maal uitsluitend aan de abnormale tijdsomstandigheden is te wijten en dan weer een hogere waarde aan de gronden kan worden toegekend, dan ware alleen nog dekking te verlangen van het nadeelig verschil, dat na de tweede taxatie nog tussehen de taxatiewaarde en de boekwaarde zal bestaan.

Uit het bovenstaande moge blijken *van hoeveel belang het vormen van een groote reserve bij het grondbedrijf is*. Er zijn dan ook gemeenten, vooral daar, waar de kans op het vormen van reserves uit winst bij verkoop niet wordt verwacht, waar jaarlijks uit de gemeentekas een bedrag in het reservefonds van het bedrijf wordt gestort.

De Heer L. merkt nu het navolgende op:

„Gedeputeerde Staten dienen in stede van de tot nu toe geëischte 5-jaarlijksehe taxatie, van elke gemeente, die ten behoeve van haar grondbedrijf jaarlijks de renten en aflossingen op de grondleeningen uit de buitengewone middelen bestrijdt, te eischen, dat daartegenover de gemeente aan haar grondbedrijf moet doteren de helft van het geleden renteverlies.”

en verder:

„Ik heb er mij dikwijls over verwonderd, dat alle colleges van Gedeputeerde Staten het huidige stelsel hebben geaccepteerd. Het valt toch niet te ontkennen, dat in een grondbedrijf een geweldige risico kan schuilen. Daarom zullen naar mijn meening Gedeputeerde Staten eerst dan de zaak volkomen dienen, wanneer ze van de gemeenten eischen, dat zij een stevige reserve vormen in hun grondbedrijven. Daarom gevoel ik er veel voor om te vorderen, dat jaarlijks de helft van het renteverlies uit de gewone middelen moet komen.

Eventuele reële verliezen kunnen dan in alle geval voor een groot deel worden bestreden uit de reserve. Ik heb mij voorgesteld de helft van het renteverlies, omdat ik het eenerzijds niet billijk acht, alle risico naar het nageslacht te verschuiven, anderzijds het niet juist acht alles op het tegenwoordige geslacht te laten drukken. Men zal het, naar ik meen te mogen verwachten, met mij eens zijn, dat, indien dit systeem werd gevolgd, de taxatiecommissies zouden kunnen verdwijnen.

Ik herhaal: de directeur van het bedrijf, die met de toekomstplannen bekend is, kan, als hij dat wil, desnoods jaarlijks zich een globaal inzicht in den stand van zaken verschaffen. Blijkt er een reël verlies, dan kan de ge-

meente op de buitengewone middelen in ontvangst eerst de reserve vermelden.

Wil men niet de gewone middelen extra bezwaren om b.v. in 5 jaren het ongedekte verlies te doen verdwijnen, dan kan men gewoon het leeningsplan afwerken en komen jaarlijks de renten en aflossingen in plaats van op „buitengewoon” op „gewoon”. Het bedrag der reserve, dat de gemeente uit het grondbedrijf heeft geput, kan voor buitengewone uitgaven worden aangewend, desnoods voor nieuwe grondaankopen, of kapitaalsuitgaven van het bedrijf. Extra aflossen op de gesloten grondleeningen zal vrijwel steeds onmogelijk wezen. Blijkt de reserve niet noodig te zijn omdat een complex voordeel heeft opgeleverd, welnu, daarvan profiteeren dan in de toekomst alle inwoners der gemeente.”

Het door den Heer L. geopperde denkbeeld lijkt ons zeer zeker de moeite van het overwegen waard. Zijn standpunt stemt feitelijk overeen met het onze, dat het voor de gemeenten, die een grondbedrijf bezitten, zeer gewenscht is om tot reservevorming over te gaan. Inderdaad komt zijn idee, om den halven rentelast te laten dragen door den gewonen dienst, hierop neer. Alleen: het middel helpt nu niet meer voor de meeste gemeenten: het is slechts een goede raad (die ook nu duur is) voor de toekomst!

Overigens zouden wij den Heer L. niet gaarne volgen bij zijn voorstel om dan de officieele taxatie maar achterwege te laten. Immers, zonder nog rekening te houden met de bijgeschreven rente, zou het wel eens kunnen blijken, dat de waarde der gronden (vooral thans) veel en veel lager is dan de oorspronkelijke aankoopswaarde. Het komt ons voor, dat het niet te verdedigen is om het nadeelig verschil te verdeelen over den looptijd der desbetreffende leeningen. Het nageslacht wordt op deze wijze te zwaar belast voor een mislukte speculatie van het tegenwoordige. Ook een dergelijk nadeelig taxatieverschil, hoewel het kleiner zal zijn dan onder de tegenwoordige omstandigheden, behoort o.i. in een klein aantal jaren te worden gedekt.

J. H. TEXTOR

UIT HET BUITENLAND

Red.: CH. HAGEMAN, Drs. A. TH. DE LANGE,
(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris
der Redactie)

Recht op uitvoering van een ontvangen opdracht

In The Accountant van 7 Dec. 1935 wordt van het volgende voorval melding gemaakt, dat hoewel niet passend voor de Nederlandsche verhoudingen mij toch wel belangwekkend genoeg voorkomt om dit te releveeren. Een accountant was in Januari als auditor aangesteld bij een private limited company voor het boekjaar eindigende op 30 September d.a.v. Op den 30en Sept. werd op de algemeene vergadering een andere accountantsfirma benoemd voor het volgende boekjaar. Op 1 October vervoegde de eerstbedoelde accountant zich ten kantore der vennootschap, teneinde de controle over het zoo juist verstreken boekjaar aan te nemen, doch hem werd inzage der boeken geweigerd. De accountant reclamde hierop het honorarium over een jaar, doch de vennootschap weigerde te betalen op grond, dat geen arbeid was verricht. Volgens de Redactie van The Accountant heeft de accountant volgens de jurisprudentie weinig kans van slagen met een proces. Al zal deze een actie tegen ongemotiveerd ontslag kunnen winnen dan nog zal hij

geen schadevergoeding toegewezen krijgen, tenzij hij kan bewijzen, dat hij schade heeft geleden door het ontslag en dat zal, bij het niet verriicht hebben van werk, moeilijk zijn. Further it is quite hopeless to expect the aid of a mandatory order putting the excluded auditor into a position to exercise his right of access to the books and thus to earn a fee.

Dit laatste oordeel is gebaseerd op een uitspraak in de zaak Cuff. v. London and Country Land and Building Co. Ltd., waar den auditors de toegang werd geweigerd, omdat zij een fraude niet hadden opgemerkt. Men ging hierbij zoover door te stellen, dat de auditor, zelfs indien hij een groote booswicht ware, het recht tot inzage der boeken had, hetwelk hem niet kon worden afgenomen. De rechter echter was van meening, dat indien een dergelijk geval zich voor zou doen, het noodig zou zijn, dat een algemeene vergadering zou worden uitgeschreven, opdat deze hare beslissing zou kunnen nemen. Indien de aandeelhouders zouden besluiten dat een bepaald persoon niet als auditor voor de vennootschap gewenscht wordt, dan zou de justitie hun dezen persoon moeilijk kunnen opdringen. An auditor has a prima facie right to rely on his appointment, and if he is discharged without cause the remedy of bringing an action for wrongful dismissal is open to him. But to say that he could force his services on a company which did not wish for them, appears to be extravagant.

„Pretty” Balance Sheets

The Accountant van 14 December 1935 maakt melding van de volgende opmerking, gemaakt door den Voorzitter der Algemeene Vergadering van de Tube Investments. „I think it desirable to make a few remarks that will enable the inexpert to read our balance sheet and accounts. I have informed you on several occasions that we do not bring into the Tube Investments balance sheet the whole of the profits our activities have created, we bring in only just so much as we require to pay the dividends we recommend and to place to general reserve, or add to the carry forward, so much as we consider will make a pretty balance sheet I do however make one concession to exactitude. If the real earnings of the year are larger than these of the preceding one the figure shown in the balance sheet will be larger and if they are smaller, the balance sheet figure will also be smaller. The increase will only be a pointer, it will have no actual relation to the real figure.”

Op grond van deze opmerking schrijft The Accountant: Zou het bij den voorzitter opkomen, dat aandeelhouders zich zouden kunnen herinneren, dat het de plicht van een accountant is om t.a.v. een balans te verklaren of deze is „properly drawn up so as to exhibit a true and correct view of the state of the company's affairs”? Het komt ons voor dat accountancy op deze wijze tot een farce wordt gemaakt en dat ons beroep gevaar loopt in het publiek belachelijk te worden gemaakt, indien door accountants gecontroleerde jaarrekeningen worden gepubliceerd, die volgens de verantwoordelijke instantie geen enkele betekenis hebben. Zou het niet beter zijn, dat in een dergelijk geval aandeelhouders slechts in een door de directie uitgebracht rapport op de hoogte worden gesteld „how lovely everything in the garden is”. Wij hopen oprecht, dat zich geen financiële ommekeer zal voltrekken, doch wij zijn benieuwd, welke balanspolitiek gevolgd zal worden, wanneer de werkelijke inkomsten zouden omslaan in een negatief resultaat. Waarschijnlijk „the balance sheet figure will also be smaller” maar hoe moet men dan „make a pretty — balance sheet”. Uit accountantsoogpunt beschouwen wij deze rede als zeer vernederend

BOEKBESPREKING

Publieke en semi-publieke ondernemingen door Dr. B. van den Tempel Jzn. Uitgave N. Samson. N.V., Alphen a/d Rijn, 1935.

Dit boek geeft, zooals ook in het voorwoord wordt opgemerkt, een samenvattende behandeling van de verschillende vraagstukken, die de publieke en semi-publieke ondernemingen in Nederland betreffen. Tot nu toe zag een dergelijk werk in Nederland nog niet het licht, in tegenstelling tot het buitenland, waar reeds meer dan een geschrift de daar bestaande ondernemingen behandelt. Het bestek van de uitgave liet echter niet toe om verband te leggen tusschen de in Nederland en in het buitenland op dit gebied bestaande verhoudingen, hetgeen een leemte is, die bij de doorlezing hier en daar — bijv. daar, waar de schrijver over gecontroleerd beheer spreekt, — wordt gevoeld. Immers, zooals hij zelf opmerkt, wordt zodoende veel vergelijkingsmateriaal ontbeerd, waardoor aan de beschouwing van vele vraagstukken genoegzaam relief komt te ontbreken. De auteur belooft echter over de ontwikkeling in het buitenland te gelegener tijd een afzonderlijke studie te zullen laten verschijnen; deze kan zeker met bijzondere belangstelling worden tegemoet gezien.

In de inleiding geeft Dr. v. d. Tempel eerst aan, wat, naar zijne meening, onder „publieke economie” moet worden verstaan, en hij definieert deze weldra als „de tak van wetenschap, die tot object van onderzoek heeft den inhoud, de oorzaken en de gevolgen van de overheidsmaatregelen, die op de aanwending van de productiekrachten van het nationale organisme betrekking hebben”. De liberale econoom, die deze definitie, welke tevens een belijdenis is van regeeringen in dezen tijd, leest, zal een gevoel van wrevel niet kunnen onderdrukken. Dat raakt echter den schrijver niet, die, het worde hier uitdrukkelijk gezegd, het onderwerp van zijn beschouwingen over het algemeen met nauwgezette objectiviteit heeft besproken, zoodat de wetenschappelijke waarde van dit werk hoog kan worden aangeslagen.

Hij merkt dan op, dat de overheid zich vrijwel nimmer geheel van ingrijpen op economisch gebied heeft onthouden. Dit vond plaats op tweeërlei terrein: den handel met het buitenland en de arbeidstoestanden. Dit ingrijpen was echter met de grondslagen van de kapitalistische huishouding niet in strijd. Dit is wel het geval, indien de overheid de vrijheid der particuliere ondernemers beperkt, doordat zij zeggenschap verlangt over het gebruik der productiekrachten. Deze vorm van overheidsinneming heeft in den tegenwoordigen tijd een overwegende betekenis.

Slechts een onderdeel van de publieke economie wordt door hem behandeld en wel dat, betreffende de kenmerken en de ontwikkelingstendenzen van de publieke en van de semi-publieke onderneming. De begrippen „publieke” en „semi-publieke” ondernemingen beperkt hij tot de openbare bedrijven, die, in totaal genomen, hun producten leveren of hun diensten beschikbaar stellen of tegen of boven kostprijs. Of de leverantie dan wel de beschikbaarstelling voor de openbare markt plaats heeft of niet, doet z.i. niet ter zake. Ook wijst hij er op, dat openbare bedrijven, die een monopoliepositie innemen, en de regies tot de publieke ondernemingen moeten worden gerekend. (De financiële ondernemingen worden op grond van hun bijzonder karakter van een behandeling in dit boek uitgesloten). Van een „publieke” onderneming is volgens den schrijver verder alleen sprake, indien het kapitaal geheel in handen is van een of meer publieke lichamen. De vraag, wie het beheer voert, is volgens hem van secundaire aard. Te dien aanzien veroor-